

8.6 Ekuména

Roku 2001 jsem se stal ředitelem Ekologické sekce České křesťanské akademie (ČKA). K vyřizování agendy jsem potřeboval internet, který jsme v té době doma ještě neměli. Celkem bez problémů jsem vše stačil vyřizovat ze zaměstnání – ono toho zas tak příliš mnoho nebylo, obzvláště když jsem si všechny dokumenty mohl připravit doma a na disketě pak přinést do práce. S ukončením práce u dráhy však tato možnost padla. V sekretariátě ČKA měli pro mne pochopení a dali mi k dispozici jeden počítač v jejich prostorách, umístěný v knihovně. Nebyl jsem na něm závislý dlouho. V pracovně na VŠE, kde jsem měl pracovní stůl, byl jeden "erární" počítač, který měl vedle svého stolu kolega Troják; ten byl tak hodný, že mi polohu pracoviště vyměnil; on používal především počítač doma, kde internet měl, takže na tom školním nebyl závislý jako já. Doba počítačová ovšem pokračovala, i my jsme časem doma měli připojení k internetu, a tak komunikace nebyla problémem.

Za vedení svého zakladatele a mého předchůdce Míly Šindlara **Ekologická sekce** zažila mohutný rozjezd. Její činnosti se účastnily výrazné osobnosti, na jejichž bedrech bylo ovšem stále více úkolů a povinností¹, a tak na sekci jim zbýval jedině čas přijít jednorázově přednášet či pobesedovat, beseda s **Ivanem Dejmalem**, českým ministrem životního prostředí ještě z dob polistopadového Československa, byla jednou z dvou výrazně nejvíce navštívených. Spoustu posluchačů přilákal také geolog a publicista **Václav Cílek**.

Moc jsem si cenil spolupráce s katolickým morálním teologem **ThDr. Otou Mádrem** a zvláště pak s evangelickým starozákonníkem **prof. ThDr. Janem Hellerem**; to, že mi oba tito bratři nabídli tykání, jsem přijal s radostí a vděčností a viděl jsem v tom i závazek. Mými nejbližšími spolupracovníky při vedení sekce se v průběhu doby stali **Leona Leišová**, později provd. **Svobodová**² a **Milan Horák**³. S Milanem jsme se poznal

¹ Z nich bych rád připomenul aspoň tři ministry životního prostředí – **RNDr. Bedřicha Moldana**, **Ing. Ivana Dejmala** (+2008) a **RNDr. Libora Ambrozka** a náměstky ministrů **RNDr. Pavla Trpáka** a **doc. JUDr. Václava Mezřického**.

Přibývání užitečných a potřebných pracovních povinností (v oblasti revitalizace vodních toků) spolu s růstem vlastní rodiny více než 100km vzdáleností bydliště od Prahy vedlo i Ing. Miloslava Šindlara k rezignaci na vedení sekce a mne k dočasnému vedení sekce; ona dočasnost pak trvala 10 roků.

² RNDr. Mgr. Leona Svobodová absolvovala chemii na Přírodovědecké fakultě UK a teologii na Katolické teologické fakultě UK; pracuje ve Výzkumném ústavu rostlinné výroby.

³ Mgr. Milan Horák absolvoval informatiku na MFF UK a kněžský seminář Obce křesťanů se Stuttgartu, kde se poznal se svou manželkou – Estonkou. Sloužil v Praze jako kněz Obce křesťanů a nyní je koordinátorem služby Obce křesťanů v Pobaltských republikách. Kromě toho učí na Waldorfském lyceu.

na jedné akci Ekumenické akademie, s Leonou na konferenci o dialogu teologů s přírodovědci, konané na českobudějovické teologické fakultě. Nechtěli jsme nahrazovat nějakou ekologickou neziskovou organizaci, nýbrž sdružovat křesťany, jimž na životním prostředí záleží, k promýšlení nám blízké problematiky a ke společným modlitbám. Několikrát do roka jsme dělali různé besedy k aktuálním tématům (zpravidla v Emauzích, někdy ve Františkánském klubu, případně i jinde), ale především nám šlo o tematické bohoslužby. Ještě z iniciativy **P. RNDr. Františka Převrátily**, který se zpočátku práce sekce účastnil, avšak pak ho práce ve farnosti Praha-Petrovice a vězeňská duchovenská služba zcela pohltily, jsme na podzim konávali v různých kostelích a modlitebnách **bohoslužbu vděčnosti za stvoření**, po níž následovala ještě beseda k některému aktuálnímu environmentálnímu tématu. Naše přání poznat se s místními sestrami a bratry se někdy dařilo, někdy méně. Rád vzpomínám na tento večer v CB v Soukenické, u starokatolíků v Konviktské, a i na dalších místech šlo o milá setkání. Hudbou a zpěvem na těchto bohoslužbách nám sloužili (a snad ještě budou sloužit) různé křesťanské pěvecké soubory či kroužky.

Do počátků mého vedení Ekologické sekce patří i zavedení lednových **podvečerů modliteb za životní prostředí a náš vztah k němu**. Tehdy zpravidla Alianční týden modliteb na samém začátku ledna a Týden modliteb za jednotu křesťanů nenásledovaly bezprostředně za sebou a my jsme náš modlitební večer časově situovali na úterek do týdne mezi nimi, čímž jsme chtěli vyjádřit, že nechceme preferovat tu či onu spiritualitu, že chceme být opravdu ekumeničtí. Na pořádání tohoto večera se podílelo i Mezinárodní ekumenické společenství (IEF – International Ecumenical Fellowship) a na přípravě liturgie se výraznou měrou podílel jeho člen Pavel Hradilek, který, ač vlastním povoláním inženýr chemie, je na liturgii velkým odborníkem. Hudbu a zpěv při těchto lednových podvečerech od začátku zajišťuje Honza Knížek z Křesťanského společenství.

Dlouhou tradici, snad od r. 2003, má **Ekumenická bohoslužba ke Dni Země**, konaná u Nejsvětějšího Salvátora v úterý večer v čase tamní pravidelné bohoslužby (od 19 h, časem byl začátek posunut na 18 h, v letech 2020 a 2021 kvůli koronaviru nebyla), při níž zpěvem slouží soubor Gabriel, který vede paní Alžběta Hlásková⁴; kontakt se sborem máme prostřednictvím Lenky Kurzveilové, s jejíž maminkou jsem studoval na MFF. Bohoslužbě předsedá zpravidla Tomáš Halík, případně jiný tam sloužící kněz (Zdeněk Králík, Daniel Herman⁵, Marek Orko Vácha) a mezi předsedajícími bývají

⁴ Paní Alžběta se stará o odložené děti před osvojením či adopcí. Nejednou se stalo, že dirigovala majíc na hrudi miminko v šátku

⁵ Pozdější ministr kultury

ordinovaní zástupci jiných církví, téměř pravidelně jsme tam bývali s Milanem Horákem. Kázáním tam posloužila řada kazatelů. Zpočátku jsme rádi zvali prof. Hellera (1925-2008), asi dvakrát se stalo, že připravil kázání a já jsem je přečetl. Velice jsem si toho považoval. Po úterní bohoslužbě bývá u Nejsvětějšího Salvátora diskuse, po řadu let jsme po naší bohoslužbě také pro ni zajišťovali program; protože ten však ne vždy odpovídal představě místních duchovních a farníků, tak jsme, nemýlím-li se, v posledních letech od toho ustoupili. Kovidová pandemie od r. 2020 rytmus těchto bohoslužeb narušila, nicméně v té době už po řadu let řídila sekci Leona.

Na počátku roku 2008 navštívily schůzku výboru Ekologické sekce Anička Hejlová⁶ a Stáňa Veselková⁷ z Prahy Suchdola; svěřily se nám s tím, co tamní občany tíží – je tím zamýšlená část severního dálničního obchvatu Prahy, která by jak silně narušila životní podmínky v Suchdole i v dalších severních částech Prahy, tak i zkazila jedinečný krajinný ráz vltavského údolí pod Prahou. Dohodli jsme se uspořádat **bohoslužbu za krajinu** – v Suchdole, pod širým nebem; Anička se Stáňou pro ni zajistily místo na soukromé zahradě manželů Fetrových na Sedleckých skalách, odkud je na údolí směrem k Praze skvělý výhled. Tenkrát jsme ji připravovaly jako jednorázovou akci, nicméně Aniččin tatínek emer. farář Jan Z. Dus přišel s myšlenkou bohoslužbu konat ke konci jara každoročně. A tak se z bohoslužeb za krajinu stala hezká tradice a čtyři ročně konané bohoslužby se staly hlavní činností Ekologické sekce:

<http://www.drahan.chabry.cz/dokument.php?rubrika=22&p=1&kat=%>

Bohoslužby za krajinu se konávají ve spolupráci s městskou částí Suchdol a některými občanskými sdruženími (oficiální termín se měnívá a není to podstatné) ze severu Prahy koncem května nebo začátkem června; termín je třeba přizpůsobovat i možnostem místní městské části, která ochotně zajišťuje potřebné zázemí: lavice, mobilní WC aj. Začátek bývá v 15 hodin, ale také jej někdy bylo nutno posunout na pozdější hodinu. Po bohoslužbě, při níž zpívává při kytáře celé shromáždění, bývá tematicky zaměřená beseda. Bohoslužby za krajinu probíhávají ve volné, neformální, radostné atmosféře. Předsedávají jim přítomní ordinovaní duchovní v talárech či bohoslužebných rouších podle tradice té které církve; já jako laický kazatel ČCE, ordinovaný syn. sen. Pavlem Smetanou, talár nepoužívám a v tričku mi vždy bylo moc dobře.

⁶ Matematika, učí na zemědělské universitě; členka sboru ČCE v Dejvicích, manželka Ing. Petra Hejla, suchdolského starosty.

⁷ Organizační pracovnice, později vystudovala kněžský seminář Obce křesťanů ve Stuttgartu a stala se faráčkou pražského sboru.

Ke kázání na bohoslužbách Ekologické sekce zveme různé kazatele, mezi nimi byli i nejvyšší představitelé některých církví (starokatolík **Dušan Hejbal**, **Pavel Černý** z Církve Bratrské, českobratrský evangelík **Joel Ruml**). A nejednou stanul za kazatelnou Milan Horák a také já. Na suchdolské bohoslužby s jejich spontánní radostnou atmosférou moc rád vzpomínám a je mi líto, že několika posledních jsem se ze zdravotních důvodů nemohl zúčastnit; zpočátku šlo o problémy s vyšším krevním tlakem po námaze, již horké počasí způsobovalo, a pak nastoupil covid v kombinaci s nádorem. A tak ač doufám, že tradice bohoslužeb za krajinu bude pokračovat, reálně předpokládám, že fyzicky se jich už účastnit nebudu. O přípravách budu rád informován a těším se na fotky, které bývají zveřejňovány na [webu](#).

Velkou radostí pro mě byla (a snad mohu říci, že stále je, byť se děje v omezeném rozsahu) **kazatelská služba**⁸. Kázal jsem někdy ročně i o více než 30 nedělích a počet kázání přesáhl někdy za rok počet 40 (někdy byly příležitosti kázat i mimo neděle, někdy jsem kázával za neděli dvakrát, např. Benešov a Vlašim, Litoměřice a Chotíněves, Roudnice či Krabčice a Libkovice, Říčany a Uhříněves). Z 22 pražských sborů jsem kázal v 17, včetně ochranovského, kde jsem v době, kdy byli bez kazatele, kázával častěji, a německy mluvícího sboru u Martina ve zdi, kde jsem jednou v sobotu kázal při křtu **Leničky Flekové** ([viz dále](#)). V pražském seniorátě jsem kromě sborů na katastru Žižkova častěji kázával ve Škvorci, v Uhříněvsi vč. kazatelské stanice v Říčanech, v Libčicích nad Vltavou a v některých obdobích v Benešově s kazatelskou stanicí ve Vlašimi. Tamní služba pro mne měla zvláštní kouzlo – shromáždění se konala v budově sociální organizace Exodus, v níž dříve bývala učňovská škola, kam jsem v letech 1958 až 1960 chodil – o tom se zmiňuji již v kap. 4.1.

Rád jsem jezdil kázat do Ústeckého seniorátu. Má služba tam začala pozváním od **Zdeňka Bárty**⁹ do Litoměřic k bohoslužbám vděčnosti za stvoření r. 2000; dopoledne jsem kázal v našem sboru a v podvečer na hojně navštívené ekumenické bohoslužbě v "Červeném kostele". Ale o tom jsem se už zmínil v čl. 7.8.

Má kázání v Litoměřicích či v Lovosicích se stala i milou příležitostí k setkání se Zdražilovými, v Litoměřicích jsem se dokonce před bohoslužbou stavíval u nich na kávu s nějakým zakousnutím, a hlavně na milé popovídání. Chotíněveské bohoslužby byly pro mne spojeny s milým pozváním na oběd k Hálům. Jejich mladší dcerku Kristýnku jsem v říjnu 2008 a byla mou první a dlouho jedinou křtěnkou.

⁸ Velmi mě potěšilo, ba až dojalo, že za svou službu v ČCE jsem dostal medaili vděčnosti, jejíž převzetí časově spadá až do kap. 8.8.

⁹ Farář ČCE v Litoměřicích, signatář Charty 77, senátor, spiritus agens litoměřické diakonie ČCE

V době, kdy jsem jezdil kázat do Třebenic, došlo k rozdělení lovosického baptistického sboru a ta nefundamentalistická část se scházela v modlitebně našeho třebenického sboru. Sloužili tam postupně mně blízcí kazatelé Petr Červinský a Pavel Vychopeň, a pozvali mě i za jejich kazatelnu; dokonce jsem tam jednou spoluvysluchoval Večeři Páně. Pokračovala tradice mých kázání u baptistů na Pankráci, asi dvakrát jsem kázal i u baptistů na Vinohradech (aspoň jedno z těch kázání ovšem časově patří do odd. 7), Petr Červinský mě pozval kázat a přednášet do libereckého baptistického sboru, jednou jsem kázal v CB v Úvalech (možná to bylo ještě v době zaměstnání u ČD). Sestra farářka Jana Špaková mě pozvala k husitům do Strašnic, abych tam v jejich kapli na bývalém německém evangelickém hřbitově měl přednášku ke Dni Země 2017; tam jsem se seznámil s Janinou výrazně mladší kolegyní Martinou Viktorií Kopeckou, a ta mě pak pozvala ke kázání při májové pobožnosti v květnu 2018. Jsem vděčný za možnost kázat, a opravdu mi jde o to kázat evangelium, kázat Krista. Velice si vážím všech pozvání, zvláště těch mimo hranice naší církve. Velkým zážitkem pro mne bylo, když jsem mohl při bohoslužbě ke Dni Země mohl kázat před početným auditoriem u Nejsvětějšího Salvátora.

V naší církvi jsem vedl komisi pro otázky životního prostředí, o jejíž vznik se zasadila a ze strany Synodní rady (SR) ji měla na starosti Mahulena Čejková¹⁰. Tehdy hlavním posláním bylo rozšiřovat v ČCE povědomí, že na životním prostředí a našem vztahu k němu záleží, že to je téma pro církev a křesťany. Po Mahulence kontakt se SR zajišťovala Eva Zadražilová, z komise se stal plnohodnotný poradní odbor, jehož vedení se s velikým elánem a nadhledem ujal Marek Drápal, já jsem po nějaký čas zůstal členem a pak jen příznivcem, ponechav prostor mladším, iniciativnějším a znalejším aktuální problematiku.

Cením si i možnosti psát do církevních časopisů. Častěji jsem psával do Evangelického týdeníku Kostnické jiskry, později též do husitského Českého zápasu, příležitostně do Českého bratra, do Katolického týdeníku, někdy i do Křesťanské revue a do Teologických textů. Do některých článků ve zmíněných časopisech se promítalo, že jsem matematik a že jsem vystudoval i fyziku, avšak přímo matematických článků jsem mnoho nepublikoval; kromě příspěvků do katederního sborníku *Mundus Symbolicus* šlo snad jen o článek [Petrohradský paradox a rovná daň](#) v časopise *Politická ekonomie*.

¹⁰ MUDr. Mahulena Čejková, *1936, interní a praktická lékařka, kurátorka sboru ČCE v Děčíně, 2003-2009 synodní kurátorka, od 1990 poslankyně Sněmovny lidu Federálního shromáždění za Občanské fórum, po jeho rozpadu za Občanské hnutí.

Rád jsem přijímal i pozvání přednášet, ať již na nějaké křesťansko-environmentalistické téma či k vztahu víry a vědy. Zcela mimořádným zážitkem pro mne byl večer **Společnosti pro církevní právo** s názvem Ekologie, křesťanství a právo, konaný v únoru 2019 v reprezentačním sále Právnické fakulty UK, který řídili Jirka Tretera¹¹ a Zábaj Horák¹² a kde jsem byl jedním z tří přednášejících; po monologických vystoupeních následovala živá, ve velice přátelském duchu vedená diskuse. Bylo mi velice milé, že tam přišla i má bývalá studentka Tereza Pivná.

Přínosem pro mne byla aktivní účast na dvou konferencích o dialogu teologů s přírodovědci na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (2001 a [2005](#)), kde jsem se setkal s řadou vynikajících osobností.

Velice mě těší, že se různé oblasti mé činnosti prolínají. V kázáních se ve mně nezapře matematik či absolvent Matfyzu, věřím, že při výuce ve škole ve mně studenti mohou vidět křesťana, doufám, že se má víra promítala do mého vztahu k studentům a jednání s nimi včetně příležitostných rozhovorů a někdy dokonce úspěšných pokusů pozvat na bohoslužby, a snad jsem jako křesťan vystupoval i v environmentálních aktivitách, speciálně ve Společnosti pro trvale udržitelný život (STUŽ), kde jsem měl možnost psát do Zpravodaje články k Vánocím, přednášet o encyklice Laudato sii apod. Díky **Janě Dlouhé**, manželce předsedy STUŽ, jsem mohl svou "stěžejní práci", původně nazvanou *Životní prostředí jako dar a závazek* publikovat v internetovém časopise *Envigogika* (roč. 13(2018), č. 1); název jsem pro účely sekulárního periodika změnil na [Životní prostředí pohledem Bible](#). Velice mě potěšilo, že má činnost ve Stuži byla v březnu 2022 oceněna [Pamětním listem](#).

Na závěr této kapitoly bych rád vzpomenu na dvě události, které vyjadřují, že jsem byl rád zároveň učitelem a kazatelem. Mezi studenty ve své lovosické třídě jsem měl **Alenku Špringlovou** (později provd. Kotlářová), evangeličku, která bydlela v Sulejovicích v téže ulici jako já. Roku 1972 jsem z lovosického gymnázia odešel. V určitém kontaktu jsem se svou třídou zůstal, s Alenkou asi v míře mírně nadprůměrné. Přijal jsem jako akt důvěry, když mi na začátku roku 2009 zavolala s prosbou, zda bych mohl mít řeč na pohřbu jejího tatínka. A tak jsem 37 roků po kantoření hovořil na lovosickém hřbitově v obřadní síni.

¹¹ Prof. Jiří Rajmund Tretera (*1940 Praha) je profesor církevního práva na PrF UK, katolický kněz a člen dominikánského řádu, zároveň však člen vršovického sboru ČCE; poznal jsem se s ním r. 1960 na evangelické brigádě v Herlíkovicích.

¹² Doc. JUDr. ICLic. Zábaj Horák, LL.M., Ph.D. je docentem církevního práva na PrF UK, nejbližším spolupracovníkem Jiřího Tretery. Jako student gymnázia na Korunní tř. se účastnil studentských modlitebních setkání (spolu s naší Jitkou)

Druhá vzpomínka se váže k prvním letům působení na VŠE. Mezi nejlepší mé studenty tam patřila **Lucka Fleková**, na gymnáziu studentka mé kolegyně Jitky Dvorské Pospíšilové, která zároveň studovala na Fakultě jaderného a fyzikálního inženýrství, odkud získala možnost jeden či dva semestry studovat ve finském Oulu. S Luckou jsem zůstával v příležitostném kontaktu, občas jsme se sešli, rád vzpomínám na její vzpomínky na studentský život ve Finsku, který je neskutečně individualistický. Vyprávěla, jak se účastnila u jednoho kolegy či kolegyně setkání skupiny studentů a jak byla zvyklá, přinesla láhev vína a hned ji dala hostiteli. Ostatní s sebou také láhev přinesli, avšak ponechali si ji a během setkání konzumovali. Lucka seděla "nasucho" – žádné hoštění, žádné "obecenství" při skleničce. Lucka se pak usadila v Hesensku a jednou se na mne odtud obrátila s dotazem či přáním, zda bych mohl pokřtít její dceru Lenu Franzisku. Má odpověď byla kladná, avšak bylo třeba řadu věcí odpovědět. Lucka nevyrostala v církvi a stala se takovou necírkevní křesťankou. Leniččin otec **Prof. Dr. Matthias Schott** pochází z tamní evangelické církve. K předkřestním rozhovorům jsme se asi třikrát s Luckou sešli v kavárně ve Kbelích, přičemž se jich spíc v kočárku zúčastnila i Lenička. V Německu je církev státní a s členstvím v církvi souvisí i církevní daň. A tak šlo o to, aby i po administrativní stránce proběhl křest správně. A tak Lenička byla pokřtěna při bohoslužbě v neděli 14. července 2019 v německy mluvícím sboru u Martina ve zdi (pro zahraniční hosty to bylo velice vhodné místo); já jsem měl křestní kázání a vykonal jsem křest, celou bohoslužbu však vedla a o administrativní stránku se ochotně postarala místní sestra farářka Veronika Elisabeth Förster-Blume, s níž jsme se s Luckou seznámili při jednom posezení ve kbelské kavárně. Na křest jsem zval Jitku Pospíšilovou (naši společnou známou), byla by ráda přišla, avšak ze zdravotních důvodů nemohla. – K radostně ekumenickému duchu křestního shromáždění přispěla i charizmatická kmotřička Ruth Kubíčková (její maminka Alenka byla organizátorkou putovní výstavy Bible, spojované s různými besedami). Po křestní bohoslužbě jsem byl pozván na oběd a k posezení do vybrané malostranské restaurace blízko sv. Tomáše.

V březnu 2020 přišla "koronavirová krize", na přelomu května a června mi diagnostikovali nádor, a tak od té doby se můj život koncentruje hlavně doma, nicméně občas píšu do církevních časopisů, někdy kážu. A přehlížím svou životní dráhu, vděčen za Evinku i za celou rodinu ve všech generacích, za Církev, přátele, za různá obohacující setkání, vděčen za svůj dosavadní život...